EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 14.7.2021.
COM(2021) 571 final

2021/0202 (COD)
SENSITIVE[*]
UNTIL ADOPTION

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS,

ar ko Lēmumu (ES) 2015/1814 groza attiecībā uz kvotu apjomu, kurš līdz 2030. gadam jāieskaita Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezervē

{SWD(2021) 552 final}

[*] Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions https://europa.eu/!db43PX

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ar **paziņojumu par Eiropas zaļo kursu**[1] ES ieviesa jaunu izaugsmes stratēģiju, kas tiecas ES pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Ar to vēlreiz apstiprina Komisijas ieceri palielināt tās klimata mērķrādītājus un līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu. Turklāt tās mērķis ir aizsargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību no vidiskiem apdraudējumiem un ietekmes. Nepieciešamība pēc Eiropas zaļā kursa un tā vērtība ir tikai pieaugusi saistībā ar Covid-19 pandēmiju, kas ir ļoti nelabvēlīgi ietekmējusi Savienības iedzīvotāju veselību, dzīves un darba apstākļus un labbūtību.

Cīņa pret klimata pārmaiņām ir neatliekams uzdevums. Saskaņā ar Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) īpašā ziņojuma zinātniskajām atziņām CO2 emisiju neto nulles līmenis pasaulē jāsasniedz ap 2050. gadu un visu citu siltumnīcefekta gāzu neitralitāte — cik ātri vien iespējams pēc tam šajā gadsimtā. Lai izpildītu šo neatliekamo uzdevumu, ES jāpastiprina sava darbība un jāparāda sava vadošā loma pasaulē, kļūstot par klimatneitrālu līdz 2050. gadam. Šis mērķis ir noteikts paziņojumā "**Tīru planētu — visiem!** Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku"[2].

Pamatojoties uz Eiropas zaļā kursa stratēģiju un visaptverošu ietekmes novērtējumu, Komisijas 2020. gada septembra paziņojumā par **Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšanu**[3] ("2030. gada klimata mērķrādītāja plāns") ierosināja palielināt ES ieceru vērienu un iesniegt visaptverošu plānu, lai palielinātu Eiropas Savienībai saistošo mērķrādītāju — līdz 2030. gadam atbildīgi samazināt neto emisijas vismaz par 55 %. 2030. gada ieceru vēriena palielināšana tagad nodrošina politikas veidotājiem un ieguldītājiem noteiktību, lai turpmākajos gados pieņemtajos lēmumos neparedzētu emisiju līmeņus, kas neatbilst ES mērķim līdz 2050. gadam būt klimatneitrālai. 2030. gada mērķrādītājs atbilst Parīzes nolīguma mērķim ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C un tiekties to iegrožot līdz 1,5 °C.

Eiropadome savā 2020. gada decembra sanāksmē apstiprināja jauno ES saistošo mērķi 2030. gadam[4]. Tā arī aicināja Komisiju "izvērtēt, kā visas ekonomikas nozares vislabāk var sniegt ieguldījumu 2030. gada mērķa sasniegšanā, un iesniegt vajadzīgos priekšlikumus kopā ar padziļinātu analīzi par ietekmi uz vidi, ekonomiku un sociālo jomu dalībvalstu līmenī, ņemot vērā nacionālos enerģētikas un klimata plānus un pārskatot pieejamo elastību".

---

1 COM(2019) 640 final.
2 COM(2018) 773 final.
3 COM(2020) 562 final.
4 Eiropadomes 2020. gada 10. un 11. decembra secinājumi EUCO 22/20, CO EUR 17, CONCL 8.

Šajā saistībā ar **Eiropas Klimata aktu**[5], par ko panākta vienošanās ar likumdevējiem, ES klimatneitralitātes mērķrādītāju padara par juridiski saistošu un palielina 2030. gada ieceri, nosakot mērķrādītāju sasniegt neto emisiju samazinājumu par vismaz 55 % līdz 2030. gadam salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

Lai sekotu Eiropas Klimata likumā ierosinātajam virzienam un sasniegtu šo paaugstināto 2030. gada ieceres līmeni, Komisija ir pārskatījusi pašlaik spēkā esošos klimata un enerģētikas tiesību aktus, kuros paredzēts siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt tikai par 40 % līdz 2030. gadam un par 60 % līdz 2050. gadam. Tiesību aktu pakete "Gatavi mērķrādītājam 55 %", kā paziņots 2030. gada klimata mērķrādītāja plānā, ir visaptverošākais veidojošais elements centienos sasniegt jauno vērienīgo 2030. gada klimata mērķrādītāju, un visām ekonomikas nozarēm un politikas jomām būs jāsniedz savs ieguldījums.

Šīs paketes ietvaros Komisijai ir jāpalielina ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) ieguldījums vides jomā, izdarot grozījumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2003/87/EK[6] (ES ETS direktīva) atbilstīgi vispārējam mērķrādītājam. Turklāt tuvākajā laikā ir vajadzīgi bezprecedenta ieguldījumi, lai pārvarētu nelabvēlīgo ietekmi, ko Covid-19 krīze radījusi uz nodarbinātību, ienākumiem un uzņēmumiem, kā arī nozarēm, uz kurām attiecas ES emisiju kvotu tirdzniecības sistēma (ES ETS).

Lai novērstu strukturālo nelīdzsvarotību starp kvotu piedāvājumu un pieprasījumu tirgū un uzlabotu ES ETS noturību pret lieliem satricinājumiem, ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu (ES) 2015/1814[7] (TSR lēmums) 2018. gadā izveidoja tirgus stabilitātes rezervi (TSR). TSR darbojas kopš 2019. gada.

Rezerve darbojas, ierosinot korekcijas ik gadu izsolāmo kvotu apjomā. Lai saglabātu pēc iespējas lielāku prognozējamību, ar Lēmumu (ES) 2015/1814 (TSR lēmums) paredz skaidrus noteikumus par kvotu ieskaitīšanu rezervē un atbrīvošanu no tās.

Šie noteikumi tika grozīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/410[8]. Ar Direktīvu (ES) 2018/410 līdz 2023. gadam divkāršoja uzņemšanas likmi (apritē esošo kvotu kopskaita (*TNAC*) procentuālo daļu, kas tiek ieskaitīta rezervē) no 12 % uz 24 %, bet minimālo apjomu, kas jāieskaita rezervē, no 100 uz 200 miljoniem kvotu.

Būtu jānorāda, ka rezervē ieskaitāmo kvotu minimālais apjoms netieši nosaka minimālo *TNAC*, kas nepieciešams, lai sāktu kvotu uzņemšanu rezervē (t. i., rezervju augšējo

---

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2015/1814 (2015. gada 6. oktobris) par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību un ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK (OV L 264, 9.10.2015., 1.–5. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/410 (2018. gada 14. marts), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksefektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos, un Lēmumu (ES) 2015/1814 (OV L 76, 19.3.2018., 3.–27. lpp.).

robežvērtību). *TNAC* jābūt vismaz 833 miljoniem, lai 12 % no šā apjoma ietvertu vismaz 100 miljonu kvotu ieskaitīšanu rezervē. Šis minimālais apjoms tika divkāršots kopā ar uzņemšanas procentuālā rādītāja divkāršošanu, lai rezerves augšējā robežvērtība paliktu tāda pati (24 % no 833 ir 200).

Izmaiņas ES ETS ar mērķi palielināt 2030. gada ieceri, kā arī ārējo faktoru ietekme, piemēram, Covid-19 vai valstu pasākumi, piemēram, ogļu pakāpeniskas izmantošanas izbeigšana, nozīmē, ka TSR pamatnoteikumiem jābūt atbilstīgiem, lai turpinātu novērst piedāvājuma un pieprasījuma strukturālo nelīdzsvarotību visā desmitgadē. Turklāt TSR lēmuma 3. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāpārskata TSR darbība trīs gadu laikā pēc tās darbības sākuma, pamatojoties uz Eiropas oglekļa tirgus sistemātiskas darbības analīzi. Pārskatīšanā īpaša uzmanība jāpievērš TSR galvenajiem skaitliskajiem parametriem un nederīguma noteikumam[9] un jāvērtē rezerves ietekme uz izaugsmi, nodarbinātību, Savienības rūpniecības konkurētspēju un oglekļa emisiju pārvirzes risku.

Pārskatīšanas kontekstā ietekmes novērtējumā veiktā analīze liecina, ka TSR būtu jāpielāgo jaunajiem politikas un tirgus apstākļiem un satricinājumiem. Tajā arī ir konstatēts, ka TSR būtu jāietver aviācijas piedāvājums un pieprasījums. Vēl viens analīzes konstatējums — uzņemšana ir pakļauta robežvērtības ietekmei, kas būtu jākoriģē[10].

Šo elementu pārskatīšana būtu jāapsver kopā ar ietekmi, ko uz tirgus stabilitāti rada ES ETS ieceres palielināšana. Tāpēc tas tiek īstenots kā daļa no priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza ES ETS direktīvu un TSR lēmumu, lai stiprinātu ES ETS[11].

Kā noteikts TSR lēmuma 1. panta 5. punktā, uzņemšanas likmi pēc 2023. gada samazina atpakaļ uz 12 %. Ja TSR parametri netiek atbilstoši un laikus koriģēti, tas var radīt potenciāli kaitīgu pārpalikuma pieaugumu. Tādēļ pašreizējo TSR parametru, kas noteikti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/410 (24 % uzņemšanas likme un minimālais 200 miljonu kvotu apjoms, kas jāieskaita rezervē), turpmāka izmantošana būtu jāpieņem atsevišķi no ES ETS vispārējās pārskatīšanas kā daļa no paketes "Gatavi mērķrādītājam 55 %", lai nodrošinātu tirgus prognozējamību.

Tāpēc TSR lēmums būtu jāgroza, veicot šo būtisko korekciju, lai saglabātu labi funkcionējošu un vērienīgu ES ETS.

- **Atbilstība spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

---

9 Nederīguma noteikums ir izklāstīts TSR lēmuma 1. panta 5.a punktā. Tajā ir noteikts, ka, sākot no 2023. gada, rezervē turētās kvotas, kuru apjoms pārsniedz to kvotu kopējo apjomu, kuras izsolītas iepriekšējā gada laikā, vairs nav derīgas.

10 Piemēram, robežvērtības ietekmi var ilustrēt ar šādu gadījumu — ja *TNAC* ir 834 miljoni kvotu, kas nedaudz pārsniedz 833 miljonu augšējo robežvērtību, tad saskaņā ar TSR noteikumiem 24 % no *TNAC* % tiek ieskaitīti TSR. Tomēr, ja *TNAC* ir tikai nedaudz zemāks par robežvērtību, proti, 832 miljoni kvotu, tad TSR netiek ieskaitīts nekas.

11 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2021/… (…), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā, un Lēmumu (ES) 2015/1814 par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību (OV L […], […], […]. lpp.).

TSR ir tirgus stabilitātes instruments, ko izveidojusi ES ETS. Tādējādi TSR atbilstība citām Savienības politikas jomām galvenokārt tiek nodrošināta, garantējot ES ETS atbilstību citām Savienības politikas jomām. Tā kā šis priekšlikums ir saistīts tikai ar izmaiņām TSR struktūras elementos, tas tieši neietekmē citas Savienības politikas jomas.

Atbilstību citām Savienības politikas jomām nodrošina ar ES ETS un TSR pārskatīšanas ietekmes novērtējuma saskanību ar pārējo klimata un enerģētikas tiesību aktu paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %", jo īpaši ietekmes novērtējumu, kas saistīts ar KCR, Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) regulu, CO2 emisiju standartiem vieglajiem automobiļiem un autofurgoniem; Atjaunojamo energoresursu direktīvu (*RED* II), Energoefektivitātes direktīvu (EED) un vēlāk ar Ēku energoefektivitātes direktīvu. Šo papildu politikas jomu dēļ tirgus stabilitātes rezervē ir vērojamas pieprasījuma izmaiņas.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- Juridiskais pamats

Priekšlikuma juridiskais pamats ir LESD 192. pants. Saskaņā ar LESD 191. un 192. panta 1. punktu Eiropas Savienība palīdz cita starpā sasniegt šādus mērķus: saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti; sekmēt starptautiska mēroga pasākumus, risināt reģionālas un pasaules vides problēmas un jo īpaši cīnīties pret klimata pārmaiņām.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

ES tiesības rīkoties izriet no tā, ka ES ETS darbojas kā Savienības mēroga sistēma pilnībā saskaņotā veidā. ES ETS direktīva ir spēkā esošs ES politikas instruments, kas ieviests 2003. gadā.

Klimata pārmaiņas ir pārrobežu problēma, un gan starptautiskā, gan ES rīcība var efektīvi papildināt un pastiprināt reģionālos, valsts un vietējos pasākumus. 2030. gadam noteiktā ES siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāja palielināšana ietekmēs daudzas nozares visā ES ekonomikā, tāpēc ES līmenī ir nepieciešama koordinēta rīcība, ar ko ir daudz lielāka iespēja panākt nepieciešamo pārkārtošanos un kas ir spēcīgs virzītājspēks izmaksu ziņā efektīvām pārmaiņām un augšupējai konverģencei.

Tāpēc ES ETS direktīvas mērķus dalībvalstis nevar pietiekami labi sasniegt, ja tās darbojas vienpusēji, drīzāk gan direktīvas mēroga vai iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpat arī, tā kā TSR ir ar ES ETS direktīvu izveidots tirgus stabilitātes instruments, tā mērķi arī nevar pietiekami labi sasniegt ar dalībvalstu vienpusēju rīcību. Tas ir spēkā esošs ES politikas instruments, kas pieņemts 2015. gadā. Saskaņā ar LESD 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu priekšlikuma, ar ko groza šo instrumentu, mērķus var sasniegt tikai ar Komisijas priekšlikumu ES līmenī.

- **Proporcionalitāte**

Kā norādīts ietekmes novērtējuma 7. iedaļā, priekšlikums atbilst proporcionalitātes principam, jo tas nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai izmaksu ziņā lietderīgi sasniegtu 2030. gadam

noteikto ES siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāju, vienlaikus nodrošinot iekšējā tirgus pareizu darbību.

- **Instrumenta izvēle**

Lēmums ir piemērots instruments, lai grozītu lēmumu, ar ko izveido TSR.

3. *EX POST* NOVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- ***Ex post* novērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Saistībā ar šiem priekšlikumiem netika veikts *ex post* novērtējums vai atbilstības pārbaude, jo spēkā esošie tiesību akti atrodas īstenošanas sākuma posmā un līdz ar to datu pieejamība ir ierobežota.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Vispārējā apspriešanā par ES ETS pārskatīšanu tika apkopoti ieinteresēto personu viedokļi par TSR pārskatīšanu.

Komisija vispirms aicināja sniegt atsauksmes par sākotnējo ietekmes novērtējumu, kurā izklāstīti pārskata sākotnējie apsvērumi un pārskatīšanas politikas risinājumi. Atsauksmes par sākotnējo ietekmes novērtējumu varēja sniegt no 2020. gada 29. oktobra līdz 2020. gada 26. novembrim, un par to tika saņemtas aptuveni 250 atsauksmes[12]. Pēc tam Komisija organizēja sabiedrisko apspriešanu tiešsaistē ar anketu. Tā bija pieejama 12 nedēļas — no 2020. gada 13. novembra līdz 2021. gada 5. februārim —, un tajā tika saņemtas gandrīz 500 atbildes[13]. Komisija arī uzdeva darbuzņēmējam *Vivid Economics* organizēt divus ekspertu darbsemināru[14] par TSR pārskatīšanu.

No visām ieinteresēto personu grupām ir saņemts plašs atbalsts TSR, tomēr nav vienprātības par vajadzīgajām izmaiņām tās parametros, jo īpaši tās robežvērtībās un uzņemšanas likmē. Pilsoniskā sabiedrība pauda salīdzinoši lielāku atbalstu TSR parametru stiprināšanai nekā privātais sektors. Priekšlikums turpināt izmantot 24 % uzņemšanas likmi un minimālo 200 miljonu kvotu apjomu, kas jāieskaita rezervē, pēc 2023. gada un līdz ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas IV posma beigām 2030. gadā sniedz saprātīgu līdzsvaru, apliecinot arī to, ka TSR ar tās pašreizējiem parametriem ir labi darbojusies pagātnē.

- **Ekspertu atzinumu apkopošana un izmantošana**

Šā priekšlikuma pamatā ir pierādījumi, kas savākti saistībā ar ietekmes novērtējumu[15], kurš pievienots 2030. gada klimata mērķrādītāja plānam. Tajā ir izmantots atjauninātais ES

---

12 Rezultāti ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Klimata-parmainas-ES-emisijas-kvotu-tirdzniecibas-sistemas-ETS-atjauninasana_lv.

13 Rezultāti ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12660-Updating-the-EU-Emissions-Trading-System/public-consultation_lv.

14 https://ec.europa.eu/clima/events/expert-workshop-market-stability-reserve_en, https://ec.europa.eu/clima/events/2nd-expert-workshop-market-stability-reserve_en.

15 Konkrētāk, *Vivid Economics*, (2021) — "Review of the EU ETS' Market Stability Reserve", ziņojums, kas sagatavots *CLIMA* ĢD vajadzībām.

atsauces scenārijs[16], kurā ir iekļauta Covid-19 ietekme un atjauninātie politikas scenāriji, pamatojoties uz scenārijiem, kas izstrādāti 2030. gada klimata mērķrādītāja plānam.

Turklāt Komisija balstījās uz arvien lielākā skaitā pieejamajiem profesionāli izvērtētajiem empīriskajiem pētījumiem par ES ETS un izmantoja vairākus atbalsta līgumus. Atbalsta līgumu ietvaros *Vivid Economics* veica pētījumu, lai atbalstītu Komisiju TSR pārskatīšanā[17]. Pētījuma ietvaros *Vivid Economics* organizēja divus ekspertu darbseminārus, kuros piedalījās analītiķi, tirgus eksperti un ieinteresētās personas. Šajā pētījumā tika pausts atbalsts pašreizējās uzņemšanas likmes saglabāšanai arī pēc 2023. gada.

- **Ietekmes novērtējums**

Priekšlikumam ir pievienots ietekmes novērtējums, kurš izstrādāts, pamatojoties uz 2030. gada klimata mērķrādītāja plāna visaptverošā ietekmes novērtējuma konstatējumiem[18]. Tā pamatā ir integrēti modelēšanas scenāriji, kas atspoguļo dažādu politikas instrumentu mijiedarbību ar ekonomikas dalībniekiem, lai nodrošinātu papildināmību, saskaņotību un rezultativitāti 2030. un 2050. gada klimatisko ieceru realizēšanā. Regulējuma kontroles padomes kopsavilkums un pozitīvais atzinums būs publiski pieejams. Attiecībā uz šo priekšlikumu ietekmes novērtējumā tika konstatēts, ka, lai saglabātu labu ES ETS darbību, uzņemšanas likmi nevajadzētu pēc 2023. gada samazināt atpakaļ uz 12 %, bet tā būtu jāsaglabā 24 % apmērā, līdz tiek veikta pilnīga pārskatīšana.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Šis priekšlikums neradīs tiešu administratīvo slogu uzņēmumiem, jo to īstenos Komisija.

Saskaņā ar Komisijas apņemšanos nodrošināt labāku regulējumu šis priekšlikums ir sagatavots iekļaujoši, pamatojoties uz pilnīgu pārredzamību un pastāvīgu sadarbību ar ieinteresētajām personām, uzklausot ārējās atsauksmes un ņemot vērā ārējo pārbaudi, lai nodrošinātu, ka priekšlikums garantē pareizo līdzsvaru (sk. arī iedaļu par ekspertu atzinumu apkopošanu un izmantošanu).

- **Pamattiesības**

Priekšlikumā tiek ievērotas pamattiesības, un tas atbilst principiem, kas jo īpaši nostiprināti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā[19]. Jo īpaši tas atbalsta augsta līmeņa vides aizsardzības mērķus saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu, kā paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 37. pantā[20].

---

16 Uz modelēšanu balstītas prognozes enerģētikas, transporta un siltumnīcefekta gāzu emisiju tendencēm līdz 2050. gadam, kas veidotas, pamatojoties uz pieņēmumu konsekventu kopumu ES, dalībvalstīs un ES politikas jomās, dalībvalstu specifiskajām iezīmēm un dalībvalstu ekspertu sniegtajām konsultācijām.

17 *Vivid Economics*, (2021) — "Review of the EU ETS' Market Stability Reserve", ziņojums, kas sagatavots *CLIMA* ĢD vajadzībām.

18 SWD(2020) 176.

19 OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.

20 OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

ES ETS rada ievērojamus ieņēmumus dalībvalstu budžetos. Lielākā daļa izsolēs gūto ieņēmumu nonāk dalībvalstu rīcībā. Galvenokārt šīs minētās saiknes dēļ priekšlikums ietekmē valstu budžetus un administrācijas. Saglabājot pašreizējo TSR uzņemšanas likmi, samazināsies dalībvalstu izsoļu apjomi. Tomēr paredzams, ka to kompensēs samazinātā kvotu pārpalikuma ietekme uz cenu tirgū, kas rodas no palielinātās ES ETS ieceres un tāpēc, ka ierosināts paplašināt ES ETS direktīvas darbības jomu, ietverot tajā jūras transportu, autotransportu un ēkas. ES budžeta struktūras pielāgojumus Komisija iesniegs gaidāmās Pašu resursu paketes ietvaros, ietverot priekšlikumu grozīt daudzgadu finanšu shēmu.

IT izstrāde un ar iepirkumu saistītā izvēle tiks veikta saskaņā ar 2020. gada 10. septembra Paziņojumu par informācijas tehnoloģiju un kiberdrošības finansēšanas pamatnostādnēm[21].

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Komisija turpinās uzraudzīt un izvērtēt ES ETS, kā arī TSR darbību savā ikgadējā ziņojumā par oglekļa tirgu, kā paredzēts ES ETS direktīvas 10. panta 5. punktā. Iniciatīvas pamatā ir process, kas balstīts uz integrētiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem un stabilu pārredzamības sistēmu siltumnīcefekta gāzu emisijām un citai informācijai par klimatu, kura ietverta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1999[22]. Komisija savā regulārajā progresa novērtējumā cita starpā izmantos informāciju, ko dalībvalstis iesniegušas un ziņojušas saskaņā ar Pārvaldības regulu. Tā ietver informāciju par siltumnīcefekta gāzu emisijām, politikas jomām un pasākumiem, prognozēm un pielāgošanos. Komisija šo informāciju izmantos arī tādēļ, lai izstrādātu vides politikas īstenošanas pārskatus un uzraudzītu vides rīcības programmas.

Turklāt ES ETS direktīvas piemērošanas progresa izvērtēšanu reglamentē ES ETS direktīvas 21. pants, kurā noteikts, ka dalībvalstīm jāiesniedz Komisijai gada ziņojums, kurā īpaša uzmanība pievērsta jautājumiem par kvotu sadali, reģistra darbību, uzraudzības un ziņošanas piemērošanu, pārbaudi un akreditāciju, kā arī jautājumiem, kas saistīti ar atbilstību.

Turklāt TSR lēmuma 3. pantā ir noteikts, ka Komisijai pēc pirmās pārskatīšanas regulāri jāpārskata TSR.

• Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

Tā kā TSR lēmums pašlaik ir spēkā, TSR 24 % uzņemšanas likmi un minimālo 200 miljonu kvotu apjomu, kas jāieskaita rezervē, beigs piemērot 2023. gadā. Sākot ar 2024. gadu, uzņemšanas likme būtu 12 %. Ietekmes novērtējums liecina, ka ar 12 % uzņemšanas likmi

---

21 C(2020) 6126.

22 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1.–77. lpp.).

nepietiktu, lai nodrošinātu, ka TSR mērķi attiecībā uz pārpalikuma samazināšanu un tirgus noturības nodrošināšanu joprojām tiktu sasniegti. Šā priekšlikuma mērķis ir nodrošināt, ka pašreizējie TSR parametri (24 % uzņemšanas likme un minimālais 200 miljonu kvotu apjoms, kas jāieskaita rezervē) paliek spēkā pēc 2023. gada un līdz ES ETS IV posma beigām 2030. gada 31. decembrī, lai nodrošinātu tirgus prognozējamību. Pēc 2030. gada TSR uzņemšanas likme atkal būtu 12 %.

2021/0202 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS,

ar ko Lēmumu (ES) 2015/1814 groza attiecībā uz kvotu apjomu, kurš līdz 2030. gadam jāieskaita Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezervē

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu[1],

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu[2],

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

(1) Parīzes nolīgums, kas pieņemts 2015. gada decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*), stājās spēkā 2016. gada novembrī ("Parīzes nolīgums")[3]. Parīzes nolīguma puses ir vienojušās ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni.

(2) Komisijas 2019. gada 11. decembrī pieņemtā paziņojuma "Eiropas zaļais kurss"[4] pamatā ir ar klimatu un vidi saistītu problēmu risināšana un Parīzes nolīguma mērķu sasniegšana.

(3) Eiropas zaļajā kursā ir ietverts visaptverošs tādu savstarpēji papildinošu pasākumu un iniciatīvu kopums, kuru mērķis ir līdz 2050. gadam ES panākt klimatneitralitāti, un izklāstīta jauna izaugsmes stratēģija, kas tiecas ES pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā ekonomiskā izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa. Tās mērķis ir arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt Savienības dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību no vidiskiem apdraudējumiem un ietekmes. Tajā pašā laikā šī pārkārtošanās atšķirīgi ietekmē sievietes un vīriešus un īpaši ietekmē dažas nelabvēlīgākā situācijā esošas grupas, piemēram, vecākus cilvēkus, personas ar invaliditāti un personas, kas pieder pie rasu minoritātes vai etniskas minoritātes. Tāpēc jānodrošina, ka pārkārtošanās ir taisnīga un iekļaujoša un neviens netiek atstāts novārtā.

---

1 OV C , , . lpp.
2 OV C , , . lpp.
3 Parīzes nolīgums (OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.).
4 COM(2019) 640 final.

(4) Nepieciešamība pēc Eiropas zaļā kursa un tā vērtība ir tikai pieaugusi saistībā ar Covid-19 pandēmiju, kas ir ļoti nelabvēlīgi ietekmējusi Savienības iedzīvotāju veselību, dzīves un darba apstākļus un labbūtību un kas ir parādījusi, ka mūsu sabiedrībai un ekonomikai ir jāuzlabo noturība pret ārējiem satricinājumiem un jārīkojas savlaicīgi, lai tos novērstu vai mazinātu. Eiropas iedzīvotāji joprojām ir stingri pārliecināti, ka tas jo īpaši attiecas uz klimata pārmaiņām[5].

(5) Atjauninātajā nacionāli noteiktajā devumā, kas 2020. gada 17. decembrī tika iesniegts *UNFCCC* sekretariātam[6], Savienība ir apņēmusies visas ekonomikas mērogā panākt, ka līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu neto emisijas samazinās vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

(6) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119[7] Savienība ir iekļāvusi mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti visas ekonomikas mērogā. Minētajā regulā ir arī ietverta saistoša apņemšanās Savienības mērogā — panākt, ka līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu neto emisiju apjoms (emisijas, no kurām atskaitīti piesaistījumi) ir samazinājies vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

(7) Visām ekonomikas nozarēm jādod ieguldījums, lai panāktu minētos emisiju samazinājumus. Tāpēc ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK[8] izveidotās ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) ieceru vēriens būtu jāsaskaņo ar apņemšanos līdz 2030. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisiju samazinājumu visas ekonomikas mērogā.

(8) Lai novērstu strukturālu nelīdzsvarotību starp kvotu piedāvājumu un pieprasījumu tirgū, ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu (ES) 2015/1814[9] 2018. gadā izveidoja tirgus stabilitātes rezervi (“rezerve”), kas darbojas kopš 2019. gada.

(9) Rezerve darbojas, ierosinot korekcijas ik gadu izsolāmo kvotu apjomā. Lai saglabātu pēc iespējas lielāku prognozējamību, ar Lēmumu (ES) 2015/1814 paredzēja skaidrus noteikumus par kvotu ieskaitīšanu rezervē un atbrīvošanu no tās.

(10) Ja apritē esošo kvotu skaits pārsniedz noteikto augšējo robežvērtību, kvotu daudzumu, kas atbilst noteiktam procentuālajam daudzumam, atskaita no izsolāmo kvotu apjoma un ieskaita rezervē. Savukārt, ja apritē esošo kvotu kopskaits ir zem noteiktās apakšējās robežvērtības, no rezerves atbrīvo attiecīgu skaitu kvotu, darot tās pieejamas dalībvalstīm, un pieskaita izsolāmajam kvotu daudzumam.

(11) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/410[10] tika grozīts Lēmums (ES) 2015/1814, līdz 2023. gada 31. decembrim no 12 % uz 24 % divkāršojot

---

5 Eirobarometra speciālaptauja Nr. 513 par klimata pārmaiņām, 2021 (https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_lv).

6 https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/European %20Union %20First/EU_NDC_Submission_December %202020.pdf.

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2015/1814 (2015. gada 6. oktobris) par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību un ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK (OV L 264, 9.10.2015., 1. lpp.).

procentuālo lielumu, kurš jāizmanto to kvotu skaita noteikšanai, ko katru gadu ieskaita rezervē.

(12) Saskaņā ar Lēmumu (ES) 2015/1814 trīs gadus pēc rezerves darbības sākuma Komisija, pamatojoties uz Eiropas oglekļa tirgus sistemātiskas darbības analīzi, pirmo reizi pārskata rezervi un attiecīgā gadījumā iesniedz priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

(13) Pārskatīšanā pievērš īpašu uzmanību procentos izteiktajam skaitlim, ar kuru nosaka, cik kvotu jāieskaita rezervē, kā arī apritē esošo kvotu kopskaita skaitliskajai robežvērtībai un to kvotu skaitam, kas jāatbrīvo no rezerves.

(14) Saistībā ar rezerves pārskatīšanu veiktā analīze un paredzamās ar oglekļa tirgu saistītās norises liecina, ka ar 12 % no apritē esošo kvotu kopskaita, kas pēc 2023. gada katru gadu jāieskaita rezervē, nav pietiekami, lai novērstu kvotu pārpalikuma ievērojamu pieaugumu ES ETS. Tāpēc pēc 2023. gada procentuālajam skaitlim arī turpmāk vajadzētu būt 24 %, un minimālajam kvotu apjomam, kas jāieskaita rezervē, arī turpmāk vajadzētu būt 200 miljoniem.

(15) Ja procentuālo skaitli, ar ko nosaka apritē esošo kvotu kopskaitu, kas katru gadu jāieskaita rezervē, pēc 2023. gada samazina atpakaļ uz 12 %, potenciāli kaitīgs kvotu pārpalikums ES ETS var radīt traucējumus tirgus stabilitātei. Turklāt 24 % likme pēc 2023. gada būtu jānosaka atsevišķi no Direktīvas 2003/87/EK un Lēmuma (ES) 2015/1814 vispārējās pārskatīšanas, lai stiprinātu ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu saskaņā ar Savienības palielināto klimatisko ieceri 2030. gadam, nodrošinot tirgus prognozējamību.

(16) Tāpēc būtu attiecīgi jāgroza Lēmums (ES) 2015/1814,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Grozījumi Lēmumā (ES) 2015/1814

Lēmuma (ES) 2015/1814 1. panta 5. punkta pirmās daļas pēdējo teikumu aizstāj ar šādu:

“Atkāpjoties no pirmā un otrā teikuma, līdz 2030. gada 31. decembrim minētajos teikumos minētos procentuālos lielumus un 100 miljonus kvotu divkāršo.”

2. pants

Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā —	*Padomes vārdā —*
priekšsēdētājs	*priekšsēdētājs*

[10] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/410 (2018. gada 14. marts), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksefektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos, un Lēmumu (ES) 2015/1814 (OV L 76, 19.3.2018., 3. lpp.).